hämbile, ni kui sünnis olla. Sedawiisi saap talumehe saisus üts hä nink tululik saisus, esiäralikult meie maal, kos weel palju om parandada, et põllast nink niidest siin wäljatules, mes eale wõimalik om. Meil om weel ülelijalt soid, mes ei wilja, ei hainu, ei ka õiget mõtsa ei kanna. Sääratsid soid sünnis tahèdas maas teta. Ent enne ei massa lapja kätte wõtta, enne kui weelootja om ütelnu, kas soo niipaljo kõrgemb om kui lähämb järw ehk oja, et soo wesi, mes kraawin kokojoosep, ka wõip mahajoosta. Kui wesi ei saa mahajoosta, sis om kallis tö ilmasjanda etewõetu.

Tark majapidaja mõtlep iks enne hästi pärra, enne kui ta wastset asja üleswõtap, nink panep oma arwu kirja nink kaep, mes kaswu temast om loota. Põllumehel om kül tarkust nink pärramõtlemist waja, nink hä sel, ke jo nooren ean ni palju om opnu, kui se man tarbis lät.

Kes omast soost tahap arumaad saia, ütlep sedawiisi: Minu soo ei anna mulle enamb kui 1½ ruka halwe soohainu wakala maa päält, mes ei massa enamb kui 4 tenga pund, mes ajastaja pääle 60 tenga wäljateep. Minu tö sääl man — 2 päiwa, 15 tenga päiwa eest arwata — massap 30 tenga wakala pääle, sis jääp mulle wakala maast 30 tenga kaswu. Se om weidi. Kui soo kõrge om, et wesi wõip allajoosta nink maapind säärane om, et ta hainu kaswatap, sis tulep wakala maa pääle 100 süld kraawi leigata, 6 jalga laiuta, 3 jalga süwita. Se massap, 5 tenga sülla päält tööhinda, 5 rubla hõbedat. Edimätsel nink tõisel nink kolmandamal ajastajal ei anna se tük midake, sest soo peap enne kokowauma, ent neljandamal nink wiendamal ajastajal tõteste 4 ruka hainu, parembid hainu, selgid aruhainu. Ne haina maswa 5 tenga pund. Kae, nüüd saat jo wakala päält 2 rubla. Arwat sa se mant oma tööhinda maha (30 tenga), sis jääp

selget kaswu pärra 1 R. 70 tenga wakala päält, mes enne seda mite enamb es anna, kui 30 tenga. Es se ei ole hä asi, et sa nüüd 140 tenga enamb saat, kui enne sedda?

Tark mees ei hoia oma raha laadikun, enge panep seda rendi pääle wälja. Ni peawa ka ne 5 rubla, mes sa kraawileikamise pääle kulutit, renti kandma. Saame näta, mes nema kandwa. Oles sa oma raha 6 prozenti pääle wäljapandnu, sis oles so raha sedawiisi kasunu:

edim. ajastajal 6 prozenti arwu pärra 5 R. 30 tenga
tõisel " " " 5 " 61⁴/₅ "
kolmandamal " " 5 " 95½ "

Ni palju olet sa oma wakala soomaa pääle kulutanu, sest et kolm ajastaiga soo sul midake es anna. Ent neljandamal ajastajal saat sa 4 ruka aruhainu, mes sul 140 tenga selget kaswu andwa. Sinu 5 rubla 95½ tenga kandwa sis nüüd ega ajastaja 1 R. 40 tenga renti. Se om palju enamb kui 6 prozenti, sest 6 prozenti arwu pärra kandwa 5 rubla 95½ tenga õkwa 35⁷/₁₀ tenga renti, nink sinu soomaa pääle kulutetu raha kannap 1 R. 40 tenga, se om 23½ prozenti, ehk neljawõrra seda renti. Kui maatö säärast kaswu kannap, siis om lust maatööd teta. Muud ma es taha oma kirja läbi, kui säärast lusti teile teta. Nink kui ka kümnest lugejast üts seda asja wõtap proomida, sis om minu kirjutamise waiw ammuki jo äramassetu. Weel üts asi tulep se man tähelepanna. Kiik tohtre ütlewa, et soo aurust tulewa inemiste pääle halli tõbi, elajide pääle muhutõbi. Kui soo sis ärratahenep, sis kauwa ka nimitetu tõbe ära, nink terwus massap enambke weel, kui raha.

No, jääge terwes, arma sõbra, nink ärge pange pahas, et ni kawwa teie aiga ole wiitnu. M. S.